

تۈرك يۈردى

ناشرى : تۈرك يۈردى .

مەنبەرى : ئەدەبىياتىمىز .

۱۳ كۈنۈن ۱۳۲۸

يىل ۲

۵ ۵۰

بونی آ کلامق ایچون براسیرله ایدیلن شو مکالمه یی اوقویکنز :

— نیچون حرب ایدیورسکنز ؟

— نیچون اولدیغنی بیلیمورم : بن قونیه لی یم .

— ناصل اسیر اولدیکنز ؟

— تسلیم اولدق .

— نیچون ؟

— اولدیر یلمه مک ایچون .

ایشته عثمانلی عسکرلری آره سنده بویله سویله یینلر وار . تورک اردو سنده بولونان دیگر بر قسم عسکر ایسه قارشیلرنده هم دین و هم لسانلری کوریورلردی . طبیعیدر که بویله بر اردو ، بر فرد کبی حرکت ایده مزیدی .

مقاله آجی ، هله صوک سطرلری پک آجی . لکن خسته لغنی کیزله یین ، قانغریتنی کسوب آتمه یین ، اولور ؛ آجی حقیقتلرله یوز یوزه کلکدن اورکنلر ، هپ آلدانیرلر ...

تورک لک شونوی

لطفی فکری بکک یکی فرقه سی — لطفی فکری پک ، اوچ درت سنه دنبری سیاست صحنه سنده کوزه چار یابیلن مملکتلرک اک صمیمیسی ، بلکه فضله صمیمیسیدر . اسکی یونان ، کهنه ییزانس پولیتسیه نلکک ، دهماغوغلغک فلاسیک وطنی ایدی . پولیتسیه یین ، صرف واصل اولق ، مهمجه بر موقع طوتمق ، حاصلی کلاه قانع ایچون دینی . سیاسی ، اجتماعی افکار ایله — هیچ بر یسنه ذره قدر اینا عادیی حالده — اوینار طور بر . بوکون دیندار کورینیر ، دینی سیاستی ترویج ایدر ، محافظه کارلنی مملکتک بقاسنه یکانه چاره کوستیر ، ملی عنعنه لری مدح ایله ، « اونلره یاپیشیک ، اونلری براقایک ! » دیر ؛ یارین خلاص ونجاقی حراند یشلکده بولور ، عنعناتک سوکلوب آتلاسنه شدتله چالیشیور کبی کورینیر . دها او بریسی کون بر اعتدال پرور کیسلیر ، الح . پولیتسیه یین ، غایه سی نفس نفیسندن عبارت بر او پورتونیستدر ؛ یعنی شخصی مقصدینه وصول ایچون ناصل کورینمه یی موافق صانیرسه او یله کورینیر . دهماغوغ ایسه یینه صرف شخصی مقصد اوغرنده ، هر کسک خوشنه کیدن یوله هر کسی چاغیران بر مذهب سزدر . دهماغوغ

كتله نك آرقه سندن كیده رك باشنه كچمك ایستر . چورو ك یونان وقوقش ییزالسدن تورك سلطنته میراث قالان بوسویعسر ومضر مخلوقات ، محیط مزده اوفق بر سر بسق حاصل اولور اولماز ، طبق کونش اوکنده قاینايان خشرات کهي حرکت کلدیلر ، انقلابدنبیری « پولتیسین » و « دهماغوغ » آنمودجلینی باب عالی یوقوشنده ، آياسوفیه میدانی جوارنده ، بوسفور ساحلنده آزمی کوردك ...

لطفی فکری بکده پولتیسین لر و دهماغوغ لر آره سنده جوق یاشادی ، همان دایما اولرله دیرسك دیرسكه بولندی ، بولسكه برابر « آقلمانه » اولادی . ۸ کانون اول تاریخی « تنظیمات » ده منتشر « مجددین فرقه سنك پروگرام مسوده سی » بومشاهده سنك اك مقنع بر دلیلدر .

بر طاقم پولتیسینلر بربرینه يك معکوس فکر لر ، فرقه لر آره سنده سکوب طور برکن ، شخصی غایبه یافلاشه بیلیمک ایچون متادی بر تناسخ ایله دایما قالیدن قابله کچرکن ، لطفی فکری يك دایما « غربی » ، دایما « حقوقی » ، دایما « مجدد » دایما « جسمانی = لایق » قالدی . کندی کندی سداقتدن دولای ، مومی الیمی صیبی تبریک ایدرز .

بو تبریک ، « مجددین فرقه سی » افکار اساسیه سنك بعض نقاطنه معارض اولدیغیزی بیانه طبیعی مانع دکلدر . پروگرامک اصول تنظیمی اصول اعتباریله بزده طوغری ظن ایدیورز ، حیات حاضر مزده هنوز بر احتیاج اوله رق یاشامایان مواد اوزرینه اوزون اوزادی یه یازوب چیزمک حقیقه فضلدر . فقط اقتصادی بعض مسائلک ، مثلاً مملکتک منافی نقطه نظرندن سربستی تجارتله اصول حمایتدن بریسی ترجیح مسأله سنك بکون ، هر فرقه جه حل الزمدر . حتی عمله مسأله سنی بیله حیات اجتماعی مزده غیر موضوع دییه میز : خاطر لرده درکه حکومت ، انقلابی متعاقب بر تعطیل اشغال قانونی پایه یه مجبور اولشدی .

لکن « مجددین » فرقه سنه ایده جکمز اعتراضلرک فکر مزجه اک جدیدی ، ملیت مسأله سنده کی نقطه نظریک وضوح نیلنی در . مجددین فرقه سنجه ، تورکیه ده بر ملت واریمیدر ؟ یوقسه تورکیه بر آزاده یاشایان وحائر شخصیت اولان ملتلرک هیأت عمومی سنه ویریلن بر اسممیدر ؟ « مجددین » ، بوسوک طرز تلقی قبول ایدیورسه ، تورکلرک تورکستانلیرله علاقه دار کورجه لرینه ، یاخود ارمنیلرک آمریقا ده کی اسلداشلیرله مشغول اوله لرینه ، یاخود روملرک قلملرنده « مه فالو - ایده یا » طاشیمه لرینه نه حق و صلاحیتله مخالف اوله بیلیر ؟ ... و بوملیتلردن بریسی قوه حاکمه نك حقیقه صاحبی اولدیغی تقدیرده ، اونك قانون دائره سنده ملی بر سیاست تعقیب ایتمه سنه ، حقوقاً و یا منطقاً ناصل اعتراض ایده بیلیر ؟

بالانجی پهلوانلق سیاستنی نه خارجه ده ، نه ده داخله نافع و معقول کورلردن دکلز ، فقط ائتلاف مثلث دولتلریک سلطنت عثمانیه اوزرینه یوکنمه لرینی « هم قاجوب هم قورشون آتیه مزدن » متولد ظن ایده جک قدرده اودولتلری سطحی نظر عد ایده میز . بزجه ،

اوروپا دولتلىرىلە سلطنت عثمانىيە آرەسندەكى مناسباتك ناظمى ، ھېچدە بويىلە ظاھرى سېلىر دكلدر . دھا اولجەدە بردفە سويلەديكمز ويازدىغىز وجھلە » اوروپايە مدارا ايلە ياراتقى ، ياخود اوروپادىن قورققلە ، اوروپانك ايستەمدىكى شىلىرى يايماقلە حدت وعضبى جلبايتەمك ظنى ، برآز صافدرونانەدر ... وقايع تاريخيەدە عوامل اساسيە ، صرف احتياج و منافع مادىيەدر . اويلە اجتتا بلرلە ، مدارالرلە مناسبات بين الدولە قطعياً اجراى تاثير ايدىلەنر . دولترك موازنەسى ، ميخانيكەدە اولدىنى كېى صرف بر موازنە قواددر . اوروپانك خوشنە كيتەك ايستەرسەك ضعيف اولەيە ، ھېچ برقوت كوسترمەمەيە ، نہايت تماماً انە كچمەيە قاتلاعالىز . — آ . ي .

ايمپراطورلىق خارچندەكى توركلرك عثمانلىلرە ياردىملىرى . — پترسبورغ دار .
الفونئندە علوم طيبىە طالباتىدن درت تورك خانى ، عثمانلى اردوسى يارەلىرىنە ياردىم ايتەك ايچون استانبولە كلەرك « ھلال احمر » ە داخل اولمشلردر . بوردت محترم ھمشيرەلر يىزدىن بريسەك اسىمى ام كلثوم ، دىكرىنك رقىە و ايكيسىنك دەھرىمدر . روسيەدە منتشر تورك غزەلرندىن بريسەك خبر و يردىكنە كورە ، خانم ھمشيرەلر يىز ، پترسبورغدىن عزىمت ايتەكلىرى ائنادە پك چوق توركلر تيمور يول موقفئە طويلانەرق اولنلىرى تشييع وتبريك ايلەمشلردر .

بايرامدە تبريك . — شىمالى تورك علما سىندىن قاضى رضاءالدين خىزىرلىنك كچن قربان بايرامى ، جنوبدە ساكن تورك قاردشلىرىنك باشلىرىنە كلن بلالردىن دولايى سوينجلى دكل صقنتىلى بركون عد ايدەرك يازدىنى مکتوبى اولكى صايىزدە نشر ايتىشدك . قاضى رضاءالدينك يولجە كيدنلر آز اولماشدر . « وقت » رقىمىز صوك نىسخەلرندىن برندە شويىلە يازيور : اورنبورغ مسلمانلردىن چوغى بوقربان بايرامى شادلىق ايلە كچىرمەك دىلەمدىلر . عمومى تبرىكلر ھېچ اولمايدى . بايرام كىچەلرندە مەتاد اولان تياترو وقولسارلر ترتيب اولمادى . شىورىمىز خلقنك چوغى بايرام صفىرەسى احضار ايتىدى . اولرك قابوللىرى آچىق طوتولمايدى . بعض كىمەلرك قابوللىرى اوستىنە « بايرام زيارتلىرى قبول و اعادە ايدىليور . » دىە توركچە وروسچە يازىلىش لوحەلر آصىلمشدى . بربرىنە تصادف ايدىن مسلمانلردە بايراملاشىركن تبرىك عبارەسىنى قوللانمايدىلر .

شىمالى تورك كىنجارىنك روس غزەلرىنە پروتستوللىرى . — بالقان حربى روس جريدەلىرى طرفىدن اسلاو - تورك واسلام - نصرايت محاربەسى عد اولنەرق ، متفقىنك موفىتلىرى پك زيادە آلقىشلانوب ، توركلرك مەتادىآ تحقىر ايدىلەسنە طايانامايان شىمالى قاردهشلىرىمىزدىن پترسبورغ مكاتب عاليەسندە اوقومقەدە بولونان كىنجلر ، مشترك بر پروتستو يازوب بوتون روس مطبوعاتىنە تبليغ ايلەمشلردر . بوبروتستونى پترسبورغدە منتشر روسچە « دهن » غزەتەسندە كوردك . بعض اقسامى آشاغىيە ترجمە و نقل ايدىيورز :

« عدل وانصافدن نصیبسز برطاقم آدملر ، روس مطبوعاتی صحافتده ، تورک - اسلاو محاربه سنک ایلک ساعتدن اعتباراً یالکیز تورکلر علیه دکل ، بوتون عالم اسلام علیه ، اولاد شرقک بوتون مقدساتی علیه یازمه یه قالدیلر .

« . . . ترقی پرور عد اولونان روس مطبوعاتی یله بو حق سزلفه اشتراک ایتدی . مناسبت دوشدکجه « حقایق » ، « حق » و « صلح » کپی کوزل سوزلرله کوز بویامقدن خوشلانان کیمسه لر ، صرف باشقه سنک بریی یوردی غصب ایتک قصد یله پایلان بو حربک اخلاق نقطه نظرندن معیوب اولمادیغنی اثبات و بیانه امکان بولدیلر !

« روس مطبوعاتنک بو حربی صورت تقدیری ، معقول حدی چوقدن آشدی : تورک اوردوسندن فرارله دشمن عسکرینه التحاق ایدن عثمانی خرسیتیلری آلفیشلانوپ ، قهرمانلقلری تجیل اولدی ، روسیه تحت تابعیتده کی مسلمانلرک ، وطن مشترک ایچون حتی کندی دینداشلرینه قارشى سلاح قوللانمش اولدقلری هیچ خاطره کتیرلدی .

« بز ، آشاغی یه وضع امضا ایدن مسلمانلر ، اسلام مدینتنک استقباله کی « آلتون طاق » نه ایمان کامل ایله ایناندیغمز حالده ، بوتون دنیا یه حقایق یرکشدیرمک اوزره جیقان مجاهدلرک اک بویوک محمد (ص . م) ک ، عربستان آلتون قوملری اوستندن یوکسلندیکی صاف « طوغ » منی کیرلتمک ایسته یین مطبوعانه کور سله باغیره رق پروتستوایدیوروز . حقلی اولدیغمزه تماماً امین اولدیغمزدن بر سوری اسرا کی مکینانه آغریغیزی قاپایوب قالمق مجبورینده اولمادیغیزی ، مقدساتی تحقیر ایدنلر اوکنده آجیقندن اعلان ایله یوروز . »

پروتستویه امضایدن مکاتب عالییه طلبه سی آراستنده طغوز طلبه همشیره منک اسملرخه کورمک آبروجه مسرتیزی موجب اولدی .

ارارمه ره : « تورک یوردی » مملکتیمزک هر وقت ایچون محتاج اولدینی اک بویوک بر مؤسسه اولان « هلال احمر » ناچیز بر معاونت اولق اوزره یکریمی دردنجی نسخه سنک حاصلات صافیه سنی اکلاً اون لیرا ویردیکی کپی « تورک درنکی » نامنه ده اون لیرا ویرمش و یوردیمزک محترم آهونه لرندن اولان صنعاده طویجی آلای قوماندانای قائم مقام محمد فؤاد رائف بک افندی طرفندن یورد واسطه سیله کوندریلن اون لیرانک تسویه سنه دلالت ایتمکله میاهی بولونمشدر .